

Asia: VN/23602/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan järjestöjä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 17 ja 18 §; asetuksen 5 ja 6 §)

Valtionavustuksen myöntämisen perusteiden selkeyttäminen, läpinäkyvyys ovat ensiarvoisen tärkeitä asioita. Erittäin positiivisena muutoksena näen toiminnan ajankohtaisuuden korostamisen, se pakottaisi myös järjestöjä uudistumaan ja reagoimaan yhteiskunnallisiin muutoksiin laajalla rintamalla.

2. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan osaamiskeskuksia (OSKE) koskeviin esitysluonnoksiin (lain 19 §; asetuksen 7 ja 8 §)

Valtionavustuksen myöntämisen perusteiden selkeyttäminen, läpinäkyvyys ovat ensiarvoisen tärkeitä asioita. Edellisellä hakukierroksella Osket oli jo sovittu ennen lausuntokierroksen päätöstä. Osaamiskeskusten osalta Nuorisolain ja VANUPO:n suhde on myös hiukan erikoinen: Tärkeää lausua nuorisolain osalta, mutta VANUPO ja sen painopisteet vaikuttavat kuitenkin osaamiskeskusten sisältöihin. Nyt osaamiskeskukset näyttäytyvät hyvin sirpaleisina Oskejen painopisteisiin, tehtäviin ja tavoitteisiin vaikutettaneen enemmän VANUPO:n kautta (jonka valmistelu on käynnissä yleisten taustatietojen osalta kuten esim. elinolokatsaus ja nuorten kuuleminen), kuin Nuorisolain. Oskejen rakenne vaikuttaa kuitenkin myös sisältöihin ja siihen, mitkä tahot yleensäkin voivat kohtuudella toimia osaamiskeskusten hallinnoijina. Tämä puoli ei kuitenkaan varmasti näyttäyty suoraan kuntiin ja on syytä olettaa, että kunnat eivät siitä ehkä myöskään lausu... Nykyinen konsortiomalli suosii riittävää yleisavustusta (tai muuta nuorisotyöhön tms. avustusrahoitusta) saavaa toimijaa, joka pystyy yleisavustuksellaan pyörittämään konsortion vaatiman hallinnon (toiminnanjohtaja, talous-, toimisto-, viestintä- jne. henkilöt) ja pyörittää osaamiskeskusta kuten muitakin hankkeita. Onko tämä tulevaisuuden tavoite vai aiheutunut seuraus?

3. Lausunto nuorisokeskuksia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 20 §; asetuksen 9 ja 10 §)

Valtakunnallisille nuorisokeskuksille voisi laajemmin antaa selkeitä toiminnallisia vastuualueita, joita se koordinoi maakunnan alueella: esim. Marttinen ja kv-asiat nuorisotyössä Pirkanmaalla.

4. Lausunto muita säännöksiä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 23, 24, 26 ja 27 §; asetuksen 1 §)

5. Lausunto Harrastamisen Suomen mallia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 12 a ja 21 a §)

Malli selkeästi halutaan Nuorisolakiin. Pääosin HSM:n nostaminen Nuorisolakiin on hyvä asia. Näkemyseroja on kuitenkin jonkin verran siitä, kuinka tarkasti/yleisesti mallin tulisi siellä olla. Sitooko tarkkuus silloinkin jos/kun rahoituksen perusteet ja määrät muuttuvat? Kunnan lasten ja nuorten määrä ja avustus? Rahoitus ei nyt huomioi määrää. Olennaisin kysymys yhteiskunnalliselta kannalta on, että tulisiko ne lapset ja nuoret huomioida selvemmin laissa, jotka eivät harrasta? Toisaalta on myös ehdottoman tärkeitä, että HSM rahoituksella mahdollistetaan kaikkien lasten ja nuorten yhdenvertaiset toiveet ja tavoitteet. Liian tiukka profilointi mikä on hyvää harrastamista vaikeuttaa toiminnan toteuttamista. Kilpailuttaminen tällä tavalla toteutettuna on raskasta ja haastavaa kunnille sekä osallistuminen lähes mahdotonta pienille järjestöille, koska heiltä puuttuu tarvittavat resurssit (toiminnanjohtaja, talous-, toimisto-, viestintä ym. vaadittavat henkilöt). Lyhytkurssien toteuttaminen pitäisi myös mahdollistaa HSM:n sisään, jolloin uuden harrastuksen kokeileminen mahdollistuisi kevyemmäksi mallin myötä. Lyhyt kurssit, kuten kahden kuukauden harrastustoiminta on osoittautunut hyväksi tavaksi kiinnittää lapsia ja nuoria harrastusten pariin. HSM koordinoidaan/hallinnoidaan kunnassa eri hallintokunnissa, vaikuttanee myös lausumiseen? Noin puolessa kunnista lausuminen valmistellaan ja lausutaan virkamiestyönä, noin puolessa lausuminen menee lautakunnan/valtuuston kautta. Toiveena on myös se, että HSM mahdollistaisi pidempi aikaisen toteuttamisen. Nyt kun suunnitellaan vuosi kerrallaan, emme pysty tarjoamaan lapsille, nuorille ja perheille harrastuksen jatkumo -ajatusta. Jos osa rahoituksesta voitaisiin sitoa 2-3 vuodeksi, se antaisi tulevaisuuden näkymää perheille

6. Lausunnonantajan yleiskommentit tai huomiot/ehdotukset koskien lain muita säännöksiä

Ohjaamot ja Nuorisolaki on myös haastava yhdistelmä. Onko oikein, että Ohjaamoista kirjaa vain TEM? Muiden lakikehikot eivät mahdollista sitä työtä, mitä nuorisotyössä nähdään Ohjaamojen tärkeimpänä tehtävänä ja matalan kynnyksen tukena. Nuorisopalveluilla apua voi ja pitää jatkossakin pystyä hakemaan ilman kirjautumista ja/tai asiakassuhdetta. Miten sen säilymistä voisi tukea? Mitä kuitenkin Ohjaamoista voisi kirjata Nuorisolakiin vai voiko mitään? Miten nuorisotyö näkyy monialaisessa yhteistyössä?

Länkinen Pirjo-Liisa
Tampereen kaupunki Sivistyspalvelut - Apulaispormestari Matti Helimo,
sivistyspalvelut